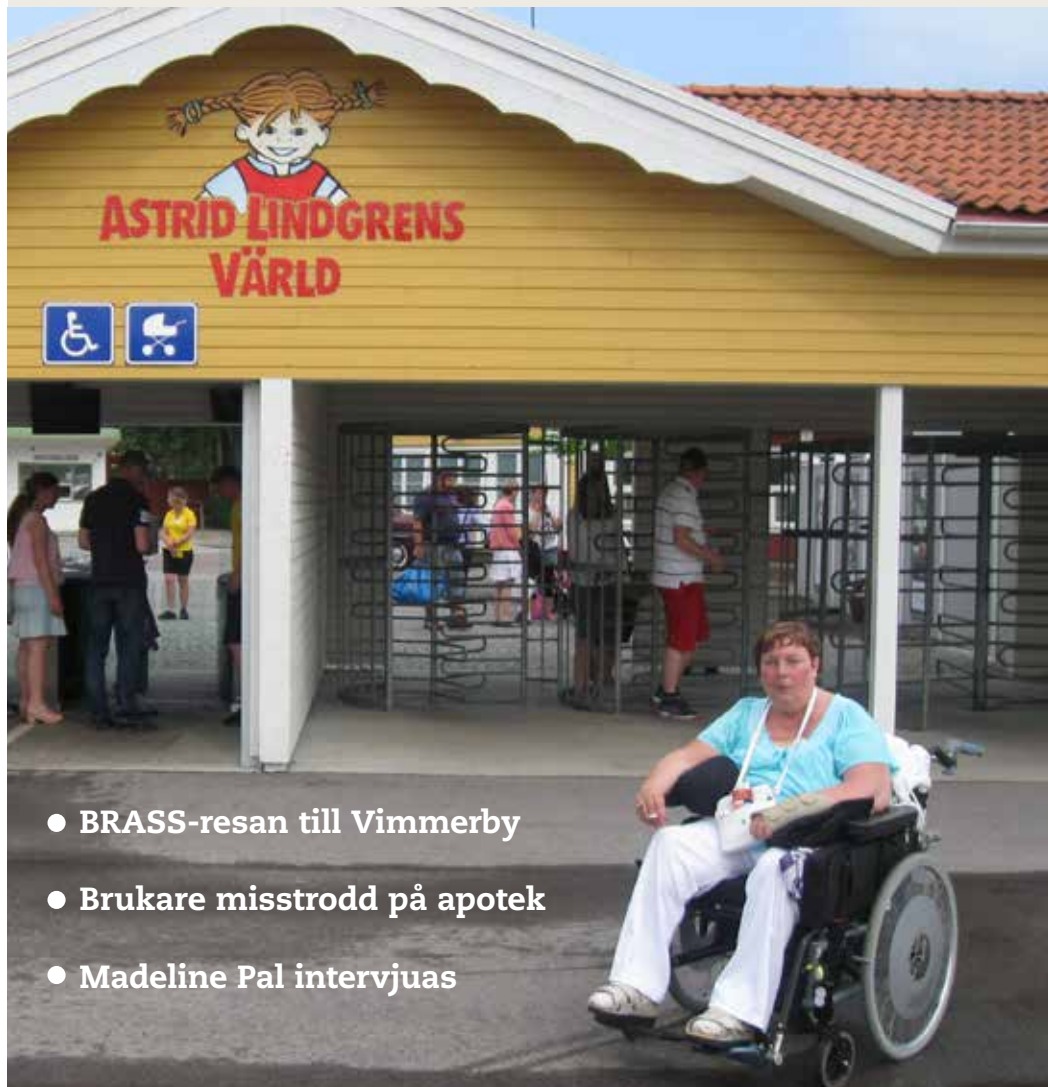

Assistenten

Tidskrift om personlig assistans i Borås Stad
Årgång 8 • Nummer 2 • 2014

- BRASS-resan till Vimmerby
- Brukare misstrodd på apotek
- Madeline Pal intervjuas

Innehållsförteckning

Redaktionellt	sid 5
BRASS-resan till Vimmerby	sid 6
Porträtt av Madeline Pal	sid 8
Intervju med ett hygienombud	sid 10
Brukare misstrodd på apoteket	sid 11
Brevet till Cura apoteket	sid 23
Kontaktuppgifter med mera	sid 14
Visste du...	sid 16

Tryckning, juni 2014

Borås Kommuntryckeri

På omslagsbilden: Brukaren Christina Andersen tar ett bloss utanför Astrid Lindgrens värld i Vimmerby.

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

● **Kontakta redaktionen!**

Vi är intresserade av att komma i kontakt med personliga assistenter som tycker om att skriva. I tidskriften kan ni publicera insändare, reflektioner, noveller, dikter, notiser, artiklar... - helt anonymt om ni känner för det.

Bara redaktionen vet vilka ni är.

Vi tar också tacksamt emot tips om ämnen som bör behandlas. Enda kravet är att de ska ha med personlig assistans att göra.

0707-29 62 33

Assistenten@boras.se

• Redaktionellt

För något år sedan skrev vi om brukaren som inte fick handla på Systembolaget, trots att han hade sin legitimation med sig. Istället krävde personalen att den assistent han hade i sitt sällskap skulle legitimera sig. Situationen blev både absurd och kränkande.

För en tid sedan hände nästan exakt samma sak på Cura apoteket, beläget i Ica Maxi.

Daniel Axelsson rapporterar om händelsen i detta nummer av tidskriften.

Okunnigheten är stor

Efter att vi publicerade artikeln om Systembolaget och tog kontakt med företaget förbättrades situationen för brukaren. Sedan dess har inte någon assistent behövt visa sin legitimation i hans ställe.

Det mesta talar för att situationen kommer att förbättras på motsvarande sätt vid besök på Cura apoteket. Kassörskans agerande strider i alla fall helt emot den policy som finns.

Ansvariga personer på högre nivåer inom Ica tog också problemet på stort allvar, detta efter att Petri Pitkänen kontaktat dem. Vi publicerar det brev han skrev och även den sammanfattning han gjorde efter det telefonsamtal han fick.

Skälen till att vi väljer att skildra förloppet såpass ingående är minst två. Dels vill vi ge

en bild av vilka svårigheter en brukare kan möta i sin vardag. Dels vill vi genom exemplet inspirera andra brukare och assistenter till att agera när problem dyker upp.

För varje gång vi protesterar mot kränkningar, desto större chans att de inte kommer att upprepas. Okunnigheten om de funktionshindrades villkor är dessvärre ganska stor, även i Sverige.

Men att reagera mot oförrätter är inte tidskriftens enda uppgift. Bland mycket annat bör den betraktas som en personaltidning.

Den tendensen förstärker Caroline Johansson i detta nummer genom att porträttera ytterligare en personlig assistent. Hon intervjuar också Hannele Djärv, en assistent som utbildat sig till hygienombud. I den rollen har hon mycket att lära ut.

Hungrig i Småland

Och resan till Vimmerby och Astrid Lindgrens-värld, en utflykt på drygt 20 mil, vittnar om hur långt utvecklingen av BRASS har nått. Säkert kan många, på en mängd olika nivåer, uppleva det som stärkande att vara verksamma i en organisation där något sådant är möjligt.

Synd bara att inte Sven-Bertil Salomonsson fick äta sig mätt i Småland... Men så blir det när man inte proväter menyn i förväg, något han annars brukar ha för vana att göra.

Trevlig sommar! ■

Peter Grönborg

BRASS-resan till Vimmerby

Lördagen den 25 maj besökte uppemot 40 brukare och assistenter Astrid Lindgrens värld i Vimmerby. Det är den längsta resa som BRASS hittills genomfört.

Resenärrna tog plats i fyra minibussar och en färdtjänstbil. De startade ganska tidigt, för målet var att komma fram till klockan tio, då parken öppnade.

Poliserna Kling och Klang, kända från böckerna om Pippi Långstrump.

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

Därefter följde en dag av strövtåg, då assistenter och brukare fritt rörde sig över det stora området. Det fanns mycket att

titta på. Miljöer från merparten av den världsberömda författarens böcker har återskapats på olika sätt.

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

Visst var restaurangen trevlig men tyvärr var mängden mat snålt tilltagen.

Särskilt många skådespelare var dock inte i farten. Besöket gjordes ju under försåsongen, så rulljansen hade inte nått toppfart.

Men poliserna Kling och Klang var förstas på plats. Deras lustiga försök att hålla ordning skapade förstas mer skratt än respekt. ➤

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

Att gå omkring i Astrid Lindgrens värld känns ibland som att befinnas sig i lilleputtarnas land. På bilden en modell av Vimmerby stadshotell.

Fyra bussar åkte tillbaka mot Borås vid 16.00 medan resten stannade till 19.00, då parken stängdes.

Som organisatören Sven-Bertil Salomonsson uppfattade var de flesta nöjda med resan. Men många reagerade på att inträdesavgiften var för hög. En annan dålig sak var att restaurangen snålade med maten.

Om det blir möjligt att åka till Vimmerby med BRASS även nästa år återstår att se. Det får gå en tid innan det går att fatta beslut om den saken.

Även om de som var med denna gång tyckte mycket om utflykten, så är det inte säkert att de vill göra om samma resa redan nästa år.

Från början var förväntningarna låga. Det hade räckt om det gått att fylla en bil, för att utflykten skulle blivit av - istället blev det fyra. Så intresset har varit över förväntan.

— Att detta blev så populärt har förvånat oss alla, säger Sven-Bertil Salomonsson. ■

Peter Grönborg

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

Ett regn föll under dagen, dessbättre då de flesta satt och åt, men inte alla...

Upptäckte sitt yrke genom vikariat

Den personliga assistenten Madeline Pal är född i Vitryssland och kom till Sverige och Skåne som 12-åring. Innan hon kom hit hade hon aldrig någonsin kommit i kontakt med någon som har en funktionsnedsättning.

— Det kom nästan som en chock första gången jag såg någon i en rullstol här i Sverige, säger Madeline och fortsätter berätta att i Vitryssland ser man inga personer med funktionsnedsättningar eftersom de göms undan på institutioner eller i sina hem, som oftast är så dåligt tillgängliga att de inte ens kan komma ut.

Madeline har inte varit tillbaka i Vitryssland nu på några år så hon vet inte riktigt om det börjar bli bättre där.

— Sist jag var där såg jag faktiskt en man

i rullstol men jag tror inte att det görs så mycket för dem. Dessutom är tillgängligheten väldigt dålig med höga trottoarer och trösklar och trappor in i bussarna. Men jag hoppas verkligen att det börjar göras framsteg, säger Madeline.

2004 började Madeline plugga till dataekonom på Borås högskola och det var på sommarlovet som hon först kom i kontakt med personlig assistans.

Madeline Pal, personlig assistent, under sitt bröllop i Indien.

FOTO PRIVAT

— Som student behöver man sommarjobb och min mammas man som jobbar med personlig assistans tipsade mig, så under tiden jag pluggade jobbade jag två somrar i Eslöv och en sommar i Tingsryd som personlig assistent. ►

Sommaren 2009 bestämde hon sig för att stanna här i Borås och började då jobba som sommarvikarie på Borås Stad. Efter utbildningen så fortsatte hon att jobba som personlig assistent.

— Jag kom på att dataekonomi inte riktigt var min grej, jag vill inte sitta och vända papper utan jag vill hellre jobba nära människor och hjälpa dem att göra vardagen bättre!

Sedan hon började jobba i Borås har hon hunnit med många olika former av anställning, bland annat sommarvikariat, vanligt vikariat, bemanningspoolen och även lite grann inom boendestöd. Men sedan årsskiftet har hon en tjänst på 100 procent och trivs mycket bra med det. I framtiden vill hon utbilda sig till undersköterska, eventuellt på distans.

På fritiden tycker Madeline om att umgås med vänner och familj och självklart sin man som hon träffade genom gemensamma vänner när de var studenter på Borås högskola.

— Vi gifte oss här i Borås för cirka ett år sedan och eftersom min man är från Indien så fanns det ett önskemål från mina nyblivna svärföräldrar att vi även skulle gifta oss traditionsenligt i Indien.

Så i januari bar det av till Indien för att träffa den nya släkten och för ett andra giftemål.

— Det var väldigt annorlunda, jag fick hennamålningar på armarna som tog 4 timmar att göra och de hade anställt en makeup-artist som fixade sminket, håret och kläderna som bestod av en röd och gulldig sari.

Efter bröllopet var de kvar några veckor i Indien och under tiden reflekterade Madeline över att hon här liksom i Vitryssland inte såg så många personer med funktionsnedsättning. Hon frågade sin man som berättade att man tar hand om sina anhöriga själv men att man kan anställa en egen sköterska om man har pengar.

Han berättade även att det i Indien är viktigt med anseendet, vad andra ska tro och tycka och även det är en anledning till att man inte ser så många personer med funktionsnedsättning. Det är dessutom väldigt dålig tillgänglighet och mycket folk och trafik att det nästan är farligt att ge sig ut med till exempel rullstol. ■

Caroline Johansson

Fakta/Madeline Pal

Ålder: 28

Bor: Borås

Gör: Arbetar som personlig assistent

Intressen: Latinomusik, fixa naglar, familj, vänner, hunden och katten

Lärdomar från ett hygienombud

Under våren har personliga assistenten Hannele Djärv under två heldagar gått en utbildning för att bli hygienombud. Utbildningen har tagit plats på Södra Älvsborgs Sjukhus och medverkande var bland annat personal från hemtjänst, gruppboende och två personliga assistenter.

— Det var en bra och givande utbildning som alla borde gå, säger Hannele. Utbildningen hölls av hygiensjuksköterska Annika Arvidsson på Vårdhygien på SÄS och anledningen till utbildningen är främst för att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner både för patienter och brukare och för personal.

Korta omålade naglar

Ett hygienombud ska vara Vårdhygiens förlängda arm ut i verksamheterna och ha en grundläggande kunskap i vårdhygien för att kunna förmedla den kunskapen till övrig personal.

Samlingsnamnet för de smittämnen som finns är mikroorganismer. Det är bakterier, virus och svamp. De finns överallt, till exempel har vi cirka två kilo bakterier på och i kroppen och upp till 4000 olika sorter i munnen.

Den vanligaste smittspridningsvägen är våra händer. Det är därför viktigt med

FOTO CAROLINE JOHANSSON

Hannele Djärv, som blivit hygienombud genom en kurs på SÄS.

god handhygien. Man ska ha hel hud, inga smycken, korta omålade naglar och kortärmat när man jobbar med hygien och med mat.

Viktigt sprita händerna

Det är viktigt att sprita sina händer in i och ut ur moment. Alltså innan man gör något och efter man har gjort något. Handspriten är återfuktande, snabbare och effektivare än handtvätt och man ska arbeta in spriten i händerna, inte låta den lufttorka.

Handtvätt ska man göra vid synlig smuts, efter kontakt med magsjuk och innan livsmedelshandtering. Efter det ska man sprita händerna. ►

Handskar ska användas vid risk för kontakt med kroppsvätskor. Engångsförkläde ska användas vid vårdtagarna arbete och vid risk för kontakt med kroppsvätskor, exempelvis vid sängbäddning, nedre toalett och såromläggning.

Arbetskläder ska vara kortärmade. De ska bytas dagligen eller om de blivit våta och förorenade och de ska tvättas i 60 grader eftersom inga bakterier dör i kallare grader.

Blanda inte tvätten

Inom vård och omsorg finns stor risk för smittspridning via personal som går mellan omvårdnadsmoment och mathantering. Tvätta och desinfektera därför händerna före köksarbete. Separata kläder, till exempel förkläde bör användas vid livsmedelshantering.

Det är inte tillåtet att arbeta med oförpackade livsmedel vid sjukdom med symptom som diarré, kräkningar, halsont eller med hudinfektioner på händerna. Ringar, armband och klockor får inte förekomma vid livsmedelshantering.

Vad gäller tvätthantering ska man inte blanda smutsigt och ren tvätt. Vid hantering av smutsvätt bör plastförkläde och eventuellt handskar användas. Handsprit används efter hantering av smutsvätt och innan hantering av ren tvätt. Förvara ren tvätt i tvättstugan så kort tid som möjligt.

Diskussionen fortsätter

Detta är det grundläggande inom hygien och bara en bråkdel av det Hannele fick lära sig på kursen. Hon har dock märkt att flera kollegor intresserat sig för ämnet och hon upplever att arbetsplatsen har blivit duktigare på att använda handsprit och engångsförkläden.

— Jag tror att jag och flera av mina kollegor har fått upp ögonen och har ett annat tänk när det kommer till hygien, vi diskuterar mer kring det nu, säger Hannele Djärv. ■

Caroline Johansson

Vill du läsa mer?
www.vgregion.se/sas/vardehygien

Misstrodd på apoteket på Ica

Ni som läst Assistenten och följt våra skribenter har kanske läst Carolines artikel angående Systembolaget. En assistansanvändare fick inte handla alkohol, trots att han hade legitimation.

Kassörskan krävde istället att assistenten som var i hans sällskap skulle visa upp sitt leg, vilket skapade en förnedrande situation.

Men efter den artikeln samt ett mail till Systembolagets ledning så har problemet nästan försvunnit.

Vi har tragiskt nog mött ett liknande problem. Jag själv, tillsammans med min assistansanvändare och en kollega, hade tagit färdtjänst till Ica Maxi för att småhandla lite vardagsvaror och hämta ut medicin.

När vi tids nog var färdiga med den lilla handlingen så föreslår min kollega till assistansanvändaren att han faktiskt kan hämta medicinen på Maxis egna apotek som heter Cura. Sagt och gjort. Vi traskar med bestämda steg mot apoteket, tar en nummerlapp och inväntar rätt nummer. ►

Slutligen är det vår tur. Jag kör fram permobilen till kassan lyfter upp huvudet på Hans, vilket är assistansanvändarens namn. Jag lämnar över hans legitimation och säger att han skall hämta ut sin medicin.

Inte "kapabel"!?

Jag får tillbaka legitimationen varpå kassörskan frågar efter min legitimation. Jag undrar självklart varför, då det inte är jag som hämtar ut något - det är ju Hans.

- Han är inte kapabel, får jag till svar.
- Vad menar du? frågar jag.

En diskussion följer. Den handlar om att jag inte vill lämna min legitimation, medan kassörskan säger att jag måste

FOTO SVEN-BERTIL SALOMONSSON

Hans Flysjö, mannen som stött problem både på Systembolaget och hos Cura apoteket. Bilden togs när han besökte Astrid Lindgrens-värld.

- enligt lag. Enligt henne är tydligen inte Hans kapabel att själv hämta ut sin medicin.

Till slut ger jag efter och lämnar över min legitimation. Kassörskan är mycket otrevlig och svår något i form med: "Fan hur svårt skall det vara, passar det inte kan ni gå någon annanstans."

Hans får ut sin medicin men väl hemkomna efter besöket ökar irritationen. Hans känner sig oerhört kränkt då han upplever det som att kassörskan bedömt honom som dum i huvudet, bara för att han sitter i permobil och är rörelsehindrad.

Självt känner jag mig kränkt på grund av att man scannar min legitimation i datorn. Då får de även upp vad jag har för mediciner, vilka inte skall kopplas ihop med Hans överhuvudet.

Otrevlig personal

Jag vill med detta be Cura apoteket att se över sin policy ganska rejält. För troligen kommer de att stöta på fler personer som sitter i rullstol och vill ha sin medicin. Kanske kan man även informera om vart i lagen det står att jag skall visa min legitimation när det är en annan person som hämtar?

Slutligen skall inte otrevliga personer vistas bland kunder. Placera dem hellre långt bak på lagret där de kan sortera kartonger eller liknande. En hälsning från Hans: "Jag är rörelsehindrad inte dum!" ■

Daniel Axelsson

Fråga till Cura apoteket

Hej!

Jag arbetar som funktionshinderkonsulent i Borås Stad och har en kommunövergripande tjänst i kommunen.

Min fråga till er handlar om hur väl insatt er personal inom Cura apoteket är om personlig assistans och vad ni har för företagspolicy kring uthämtning av medicin?

Jag fick ett samtal av en brukare som hade blivit nekad att hämta ut sin medicin på Cura apoteket trots att han legitimerade sig. Kassörska krävde att den personliga assistenten skulle legitimera sig. Kassörskans motivering till

att assistenten skulle legitimera sig var att brukaren inte var KAPABEL nog att hämta ut sin medicin.

Personlig assistans går ju ut på att kunna leva så vanligt som möjligt med hjälp av sin assistans och att handla, tvätta och allt det andra vi gör när vi lever är en självklar förutsättning för personer med personlig assistans. Med andra ord klara sig så självständigt som möjligt med stöttning av assistenterna.

Kunden kände sig väldigt kränkt av situationen och undrar hur ni arbetar med dessa frågor? ■

Petri Pitkänen

Svar från Cura Apoteket

Hej redaktionen!

Jag har nu fått ett svar/telefonsamtal från Cura apoteket som ingår i ICA-”familjen”.

De börjar med att be om ursäkt för det som skedde. Detta måste vara ett enskilt misstag ifrån någon personal som inte har kunskap om bemötande.

Chefen på det apoteket som vi pratar om har gjort ett mail-utskick till all sin personal om att detta inte är okej och ska även ta upp det på ett APT efter semestern.

Man ska även ta upp detta centralt så att det inte uppstår något liknande igen.

Hon som jag talade med hade aldrig hört talas om att något liknande har skett tidigare i Sverige.

Hon jag talade med är väldigt tydlig med att detta inte är något man tar lätt på och ber återigen om ursäkt och ber mig hälsa kunden detta. ■

Petri Pitkänen

Cura apoteket har en genomtänkt och ambitiös policy när det gäller bemötande. Men ibland kan det bli fel ändå, exempelvis när någon i personalen har fördomar mot funktionshindrade.

ASSISTENTEN

Tidskrift om personlig assistans i Borås Stad
ISSN 1653—6983

Redaktör

Peter Grönborg

Telefon

0707-29 62 33

E-post

Assistenten@boras.se

Redaktionskommitté

Daniel Axelsson

Lize Hällzon

Caroline Johansson

Anne Karlsson

Anette Källén

Petri Pitkänen

Marit Scheers Andersson

Fotograf

Sven-Bertil Salomonsson

Grafisk form

Annika Sandahl

Ansvarig utgivare

Lena Hedberg

Adress

Assistenten

Sociala omsorgsförvaltningen

Borås Stad

501 80 Borås

Visste du...

..... att det ska bli en tillgänglig slinga i naturreservatet Rya Åsar?

... att Borås rankas som tvåa i landet på tillgänglighet?

... att Nyckelkortet med rabatter för personal är nedlagt?

.... att man när som helst kan repetera VIVA-utbildningen på intranätet?

... att under SM-veckan hålls det aktiviteter för personer med funktionsnedsättning i Knallelandsområdet?

... att Magna Cura stängs 31/8, så från 1/9 sker dokumentation i VIVA?

... att höstens BRASS-aktiviteter består av bland annat kräftskiva, Liseberg och Gekås?

BORÅS STAD

ASSISTENTEN

TIDSKRIFT OM PERSONLIG ASSISTANS I BORÅS STAD

ADRESS Sociala omsorgsförvaltningen, Borås Stad, 501 80 Borås

TELEFON 0707-29 62 33 E-POST Assistenten@boras.se